

Beslutningsforslag nr. B 60. Fremsat den 11. december 2002 af Anne-Marie Meldgaard (S), Sophie Hæstorp Andersen (S), Ritt Bjerregaard (S), Lotte Bundsgaard (S), Morten Bødskov (S), Karen J. Klint (S) og Ole Stavad (S)

Forslag til folketingsbeslutning om asylpolitik

Folketinget pålægger hermed regeringen at arbejde for:

1. At kommunerne får bedre mulighed for at overtage driften af eksisterende asylcentre. Det sikrer et større kommunalt engagement og en god lokal forankring. Røde Kors, Beredskabsstyrelsen, kommuner og andre skal have ens vilkår for driften af asylcentre.
2. At der etableres et råd med medlemmer fra de statslige asylmyndigheder og kommunerne, hvor erfaringer kan udveksles.
3. At lokale offentlige institutioner overtager flest mulige opgaver i relation til asylansøgere såsom daginstitutionstilbud, skolegang for børn og unge, voksenundervisning, samarbejde om beskæftigelse osv.
4. At børn i den undervisningspligtige alder kan modtage undervisning på en lokal folkeskole.
5. At de daglige tilbud, krav og forpligtelser tilrettelægges i respekt for asylansøgerens personlige situation, der kan være præget af traumer, handicap eller andre lidelser, herunder at de eksisterende sundhedstilbud og tilbud om krisebehandling styrkes.
6. At gøre undervisningen i dansk og samskundsundervisning obligatorisk for asylansøgere. Samtidig skal undervisningen i de to fag styrkes og udbygges, f.eks. gennem udvikling af test, prøver og lærerevalueringer, så asylansøgerne til stadighed kan følge egne fremskridt.
7. At styrke kvaliteten af den tolkebistand, der ydes asylansøgere, flygtninge og indvandrede, for at sikre en hurtigere integration og bedre retssikkerhed i sagsbehandlingen.
8. At asylcentre opfattes som aktive og forpligtende steder, der støtter asylansøgerne i fastholdelse og udvikling af egne kompetencer og ressourcer, så manglende inddragelse i og ansvar for egen hverdag ikke ender i passivitet og isolation af asylansøgerne. Den aktive dagligdag skal sikres gennem en individuel handlingsplan, som kan omfatte forpligtelsen til at deltage i centerets driftsopgaver, undervisning eller uddannelse eller frivilligt eller lønnet arbejde.
9. At asylansøgere må tage arbejde på normale overenskomstmæssige vilkår, fra de registreres som asylansøgere. Ligeledes skal de af Landsorganisationen i Danmark og Dansk Arbejdsgiverforening aftalte betingelser for arbejdspraktik anvendes allerede i asylfasen.
10. At forkorte sagsbehandlingstiden i asylsager.

Bemærkninger til forslaget

Asylansøgere er naturligvis forskellige som personer. Men det er ofte kendetegnende for asylansøgere, at de har udvist stor selvstændighed, mod og overlevelsessevne, før de ender i en situation, hvor flugten er deres eneste udvej. Det er derfor vigtigt, at modtagelsen af asylansøgere tager som udgangspunkt, at asylansøgerne er mennesker med mange ressourcer, hvilket mere aktivt skal komme til udtryk i det liv, de kommer til at leve i tiden i et asylcenter.

Asylansøgere skal opfattes som personer, der fortsat kan tage vare på eget og sine nærmestes liv, ligesom de har gjort det, før forholdene i hjemlandet tvang dem til at flygte. Derfor foreslås styrkede krav om deltagelse i en mere systematisk tilrettelagt dansk- og samfundsundervisning og deltagelse i det daglige arbejde i de gennemsnitligt 21 måneder, som en asylansøger opholder sig på et asylcenter. Derudover vil især muligheden for at tage arbejde på normale eller tæt på normale vilkår effektivt medvirke til fastholdelsen af det personlige selvforsørgelsesansvar.

Jo tidligere en asylansøger sikres en mere aktiv og udadvendt hverdag, des nemmere vil vedkommende få chance for en reel kulturel og medmenneskelig integration frem for fortrinsvis at begrænse sine sociale kontakter til personer fra eget hjemland.

Mange asylansøgere har dog været igennem store personlige tab eller tortur eller har pådraget sig andre fysiske og psykiske mén. Via en bedre tolkebistand og via øgede sundhedstilbud skal de have bedre mulighed for hurtigst muligt at modtage krisebehandling eller anden behandling, så disse forhold ikke bliver uoverkommelige barrierer for at kunne klare en aktiv hverdag og for at forsørge sig selv.

For at give bedre forudsætninger for en hurtigere integration skal tiden i et asylcenter aldrig være passiv, men anvendes til uddannelse og begyndende integration i samfundet.

For de ansøgere, der tilkendes asyl, er det en uvurderlig fordel, at de ved endt sagsbehandling forstår og eventuelt behersker dansk og har haft kontakt med det danske uddannelsessystem og/eller arbejdsmarked.

For de ansøgere, der afvises, vil tilegnelsen af et nyt sprog og indføring i et demokratisk samfund øge deres personlige kompetencer til et fortsat liv i hjemlandet.

Lokalt engagement og forankring vil hurtigere give asylansøgerne en forståelse af de pligter og muligheder, der ligger i det danske nærdemokrati. Der lægges især vægt på, at børn og unge allerede i asylfasen modtager undervisning i folkeskolen. Det er vigtigt, at asylansøgerbørn får samme uddannelse som jævnaldrende danske børn og unge, herunder også undervisning i det at være aktive medborgere, som er en forudsætning for den danske demokratimodel.

Kommunernes engagement kan i praksis styrkes ved at sikre mulighed for overtagelse af eksisterende asylcentre samt lige vilkår for driften, hvad enten centrene drives af kommunerne, Røde Kors eller andre aktører. Det er sandsynligt, at kommunerne vil belønne øget indflydelse med øget ansvarlighed, og at driften af centrene forbedres, når de integreres med andre kommunale aktiviteter.

Bemærkninger til forslagens enkelte bestemmelser

1. Hanstholm Kommune har siden august 2001 som den første kommune, drevet et asylcenter: Center Hanstholm. Af Udlændingestyrelsens Årsberetning 2001 fremgår det på baggrund af erfaringerne fra Hanstholm, at »kommunal drift af asylcenter er med til at øge accepten af asylcentre i lokalsamfundet, især fordi det dermed er den lokale kommunalfbestyrelse og ikke en »udefrakommende« operatør, der har ansvaret for asylcenteret«. Det fremgår desuden, at »medarbejderne konkret [har] givet udtryk for, at det har været en stor fordel, at ledelsen og de ansatte på centeret er lokalt funderede«. Det sidste begrundes bl.a. med, at det har været »relativt nemt at lave aftaler med lokale foreninger, institutioner og enkeltpersoner i forbindelse med aktivering af asylansøgere.«

Udlændingestyrelsen mener desuden, at det kan blive nemmere at tilvejebringe asylindkvarteringspladser, hvis kommunerne involveres i driften.

Udlændingestyrelsen forudser også økonomiske fordele for kommunerne. For det første kan der være stordriftsfordele i, at arbejdet med asylansøgere og de flygtninge, som kommunen i forvejen er ansvarlige for, kombineres. Som et eksempel nævnes fælles introduktionsklasser for flygtninge- og asylansøgebørn. For det andet vil et center med 125 beboere skabe 13-16 arbejdspladser i en kommune.

Forslaget er et opgør med en centralistisk model. Der lægges i stedet vægt på, at de lokale kommunalbestyrelser får indflydelse på eller helt overtager driften af asylcentre.

2. Forslaget lægger op til, at de lokale myndigheder overtager flere opgaver i relation til asylansøgere. Der vil derfor opstå behov for et forum, hvor kommunerne kan dele deres erfaringer, og hvor de kan evaluere lovgivning og forsøgsordninger med Udlændingestyrelsen.

3. Det lokale engagement og mødet med lokale institutioner vil hurtigere give asylansøgerne en forståelse for de muligheder og pligter, der ligger i det danske nærdemokrati. Der lægges især op til, at opgaver som skolegang og undervisning, der giver en daglig kontakt mellem asylansøgeren og det omgivende samfund, varetages af kommunen.

Lokal forankring i asylfasen har hidtil stort set været undgået, fordi asylansøgere, der opnår opholdstilladelse, oftest vil få bopæl i en ny kommune. Danmarks geografiske udstrækning er imidlertid så lille og infrastrukturen så effektiv, at netværk og venskaber knyttet i asylperioden fortsat vil være en fordel snarere end en ulempe for en udlænding, der opnår asyl. Desuden vil det være langt nemmere at blive integreret i den nye bopælskommune, hvis man allerede i asylfasen har opnået kendskab til danske traditioner, omgangsformer og værdier.

4. Undervisning i en lokal folkeskole er med til at etablere den lokale forankring. Lige så vigtigt er det imidlertid, at børn og unge allerede i asylfasen indgår i et undervisningsfællesskab med danske børn og unge og dermed integreres i et netværk af jævnaldrende. Desuden er det vigtigt, at alle børn og unge, som er potentielle medborgere i det danske demokrati, modtager folkeskolens dannelse og uddannelse til aktive og oplyste medborgere.

Børn er gode netværksskabere, hvilket kan tjene til fordel for dem selv, deres forældre og lokalsamfundet.

5. Asylansøgere kan generelt ses som stærke personer, der har udvist selvstændighed, mod og overlevelsesevne forud for og i forbindelse med flugten fra deres hjemland. Mindst hver femte flygtning, der har fået asyl i Danmark, har imidlertid været udsat for tortur. Tortur påvirker ikke bare den enkelte, men hele familien, og konsekvenser af tortur kan spores i flere generationer. For at mindske konsekvenserne for familien og for hurtigst muligt at reetablere asylansøgerne som ressourcestærke personer, der kan tage ansvar for sig selv og sine nærmeste, er det vigtigt, at de daglige tilbud altid tilpasses asylansøgerens mentale og fysiske tilstand, og at traumatiserede asylansøgere og eventuelt deres familier tilbydes tidlig og effektiv krisebehandling.

Symptomerne på tortur viser sig ofte først måneder eller år efter overgrebene. Samtidig vil familierne ofte forsøge at beskytte sit omdømme ved at skjule følgerne af tortur for omverdenen. Derfor skal alle institutioner, der er i daglig kontakt med asylansøgere og asylansøgebørn, være opmærksomme på symptomer på traumatisering og have kompetence til at henvise til krisehjælp. Daginstitutionerne skal desuden være opmærksomme på, at børn fra familier med torturofre ofte vil gøre sig bemærket – positivt eller negativt – og at de kan have behov for øget voksenkontakt.

6. Dansk- og samfundsundervisning skal være obligatorisk for alle asylansøgere. Hvis asylansøgeren tilkendes asyl, er det en uvurderlig fordel, at han eller hun ved endt sagsbehandling forstår og eventuelt behersker dansk og har haft kontakt med det danske uddannelsessystem og/eller arbejdsmarked. Hvis vedkommende afvises, vil tilegnelsen af et nyt sprog og indføring i et demokratisk samfund øge deres personlige kompetencer til et fortsat liv i hjemlandet.

Forbedrede sproglige og samfunds faglige kompetencer vil kunne lette tolkeopgaver, øge chancen for beskæftigelse samt forbedre asylansøgernes tilknytning til det danske samfund.

Voksne asylansøgere, dvs. personer, som er fyldt 17 år, får i dag tilbudt undervisning i tilknytning til det indkvarteringscenter, de bor på. Asylansøgerne undervises bl.a. i dansk, danske samfundsforhold og engelsk og tilbydes undervisning i mindst 5 timer om ugen. Asylansøgere i aldersgruppen 17-25 år kan dog få op til 10 timers undervisning om ugen. Forslaget forpligter regeringen til at opnormere undervisningen kvantitativt og kvalitativt.

Undervisningen kan indgå som en del af den personlige handlingsplan og tjener ud over opkvalificering også hensynet til en aktiv asylperiode. Jo tidligere

en asylansøger sikres en mere aktiv og udadvendt hverdag kombineret med et dansk sprog, des nemmere vil vedkommende få chance for en reel kulturel og medmenneskelig integration frem for fortrinsvis at begrænse sine sociale kontakter til personer fra eget hjemland.

Undervisningen skal tilrettelægges således, at den enkelte gennem prøver, test og lærerevalueringer løbende evaluerer sine egne kompetencer og svage og stærke sider for på den måde at kunne arbejde målrettet med indlæringen.

7. I dag fungerer flere asylansøgerbørn som tolke for deres eventuelt traumatiserede forældre. Det giver børnene en u hensigtsmæssig voksenrolle, som kan undgås ved en tilstrækkelig tolkebistand.

I andre tilfælde ydes bistanden af tolke, der er fagligt ukvalificerede. Tolkebistanden skal derfor styrkes, effektiviseres og ensartes. En styrket tolkebistand i Udlændingestyrelsens sagsbehandling vil forbedre asylansøgeres retssikkerhed og sikre, at afslag såvel som asyl gives på et korrekt grundlag.

Tolkebistanden, som ydes asylansøgere, flygtninge og indvandrere i kommunerne, skal også styrkes, så det ikke er misforståelser eller manglende informationer, der afholder fremmedsprogede fra at få en aktiv tilværelse i Danmark. Kontrakter og handlingsplaner skal udformes på baggrund af en samtale mellem asylansøgeren, flygtningen og indvandrerens og sagsbehandleren. I den sammenhæng sikrer en styrket tolkeindsats, at sagsbehandleren bliver bekendt med asylansøgerens, flygtningens eller indvandrerens særlige interesser og kvalifikationer, ligesom asylansøgeren, flygtningen eller indvandrerens bliver bekendt med de forpligtelser, der påhviler vedkommende ifølge integrationsloven, samt det fulde omfang af de aftaler, der indgår i handlingsplanen eller kontrakten. Formålet er derfor mere realistiske og personligt tilpassede handlingsplaner eller kontrakter, som asylansøgeren, flygtningen og indvandrerens selv føler et større engagement i.

En øget tolkebistand for asylansøgere kan opvejes af en begrænsning i den samlede tolkebistand, der ydes til flygtninge. For eksempel kunne retten til gratis tolkebistand bortfalde, når en flygtning opnår permanent opholdstilladelse.

8. Asylansøgerne skal opleve værdighed og selvstændighed ved at yde noget for den økonomiske støtte, de får. Dagligdagen i asylcentre skal tilrettelægges således, at asylansøgerne får en aktiv hverdag med forpligtelser og rettigheder, der hjælper dem til at udvikle og fastholde deres forskellige kompetencer, og som forbereder dem på en aktiv tilværelse uden for centeret, hvad enten det bliver i hjemlandet eller i Danmark. Derfor lægges der op til, at der for alle asylansøgere udarbejdes en personlig handlingsplan. Det væsentlige ved kontrakten er, at så mange asylansøgere som muligt tidligt i deres ophold her i landet får lært dansk, får indsigt i danske samfundsforhold og får tilknytning til arbejdsmarkedet.

9. Det, der giver størst sikkerhed for, at ressourcestærke asylansøgere får den aktive tilværelse, der tjener både dem og samfundet bedst, er muligheden for at tage arbejde på overenskomstmæssige vilkår. Asylansøgere, der har brug for hjælp til at komme ind på arbejdsmarkedet, hvor den mest effektive integration finder sted, skal desuden kunne tilbydes arbejdspraktik. Arbejdspraktikken skal udmøntes efter samme regler, som i dag gælder for flygtninge og indvandrere ifølge aftale med arbejdsmarkedets parter. Igen er det en stor fordel, at integrationsprocessen påbegyndes tidligt for dem, der senere tilkendes asyl, mens de, der afvises, tilegner sig kundskaber og erfaringer, de kan anvende i deres hjemland.

Med lønnet arbejde følger pligten til at forsørge sig selv og sine nærmeste. Derved begrænses perioden, hvor asylansøgeren modtager passiv forsørgelse, hvilket er en fordel for asylansøgerens selvopfattelse såvel som for samfundet.

Er asylansøgeren i fast arbejde, når evt. opholdstilladelse meddeles, skal der tages hensyn til dette, når asylansøgeren tildeles en bopælskommune.

10. Sagsbehandlingen i asylsager skal altid foregå så hensigtsmæssigt som muligt. Således skal åbenlyst grundløse ansøgere hurtigt afvises. Omvendt må sagsbehandlingen i svært tilgængelige sager aldrig hastes igennem i en grad, så det går ud over retssikkerheden.

Jo hurtigere en asylsag behandles, desto før kan de udlændinge, der får tilkendt midlertidigt ophold integreres i lokalsamfundet i bopælskommunen.

Skriftlig fremsættelse

Anne-Marie Meldgaard (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om asylpolitik.

(Beslutningsforslag nr. B 60).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.